

mia: nou noms en l'onomàstica dels beduïns d'Àrabia (Hess, confirmat per Huber i Socin), entre ells el nom d'home *Asuad*, i el nom de dona *Sūdā*, també a Egipte (Littmann, 85), i altres a Algèria (*Suyaid*); i àdhuc *Bu s-Sayūāt* (GGAlg 354.83a) deu venir d'això⁵ Fonèticament fóra acceptable partir de *burğ* + un nom així: car en vulgar l'accent en aquestes condicions recau sobre la final, cf. *Guadalaviar* < *Ūad al -abiād* 'el riu blanc', 'el Túria'. En aquest la *-d* s'ha tornat *-r* i com que això és freqüent en els arabismes, quan és final, és versemblant que d'aquí resultés la variant *Buryaçur* de 1258.

Ara bé aquesta arrel *syd* és vivíssima i d'ús universal en àrab, amb el sentit de 'negror' i secundàriament 'tristes' (*RMa*: niger, nigredo, nigrescere, 490.6f., 490.1f., *Alc*, 321a34, «malenconia, malencolicus»; vegeu-ne encara més en *DECat*, s. v. *sosa*). En el detall fonètic, pensem que darrere *μ* la *ā* tenia matís fortament velar, i així no hi hauria entrebanc en el canvi de *-asyūd* en *-assot*). Entre les etimologies que s'han suggerit fins ara, aquesta és, doncs, l'única admissible des del punt de vista de la fonètica i del lèxic. Si tingués justificació semàntica, caldria acceptar-la.

Justament em sembla que la idea de 'negror' fou suggerida ja pels fets. És probable que negregés aquella torre sarraïna testimoniada pel *Rept.*: essent vella (com totes les que han donat nom a un poble).

I hi ha dos fets grossos i certíssims que havien de suggerir la idea de 'negror': Les famoses sitges de Burjassot: «el antiguo depósito de granos para el abastecimiento de la ciudad + 2 especies de pozos excavados en la dura peña, en número de 41, con una cabida de 45000 hectolitros», diu *SSiv.*, i que les actuals es construïren el 1573; i quant a la València mora, més que més; car, és ben cert que no n'hi havia menys aquell temps, ni eren concavitats més petites: puix que en el S. xvi el Bto. Patriarca (Bastardo de Ribera) n'aprofità una per fer-hi una ermita de la Virgen de la Cabeza. Que la negror d'aquestes clots o avencs o sitges suscités la idea de torre de la negror, és versemblant (ja no mer supòsit).

Però encara hi havia una altra cosa negra: les figues de Burjassot —les famoses. Que ja ho eren des d'antic ens consta documentalment des de fi de l'Edat Mitjana. En els atestats del tribunal de la Inquisició de Barcelona, de l'a. 1487, una acusada de judaisme, Aldonça Comte declara que 25 anys abans, essent ella donzella de deu o onze, havia de fer una tramesa⁵⁰ de fruita «venint lo temps de les figues de *burjaçot* [sic amb minúscula] e dels rayms ---» (*CoDoACA* xxviii, 18). Avui continuen essent famoses entre valencians, car a Benigànim em ponderaven la «figa de *burçasot*», mantenint-hi la pron. apitxada de l'Horta⁵⁵ de València (tot i que allí no hi ha apitxament), amb consciència, doncs, de llur provenença geogràfica (xxxii, 15.25).

I llur fama era tan gran, que no sols ha restat perenne sinó difosa pertot, internacionalment. D'aquí⁶⁰

el manlleu a tantes llengües d'Europa. En la *Historia de Indias* de Fernández de Oviedo, c. 1530, apareixen amb llur nom mateix ja convertit en substantiu: (*los o las*) *burjasotes*, i en la coetània traducció italiana de Ramusio (iii, 114): *burgenzotte* (Zaccaria, *L'Elem. Iberico nella lingua it.*, s. v.); genov. *brigiassottu* (Flechia, *Giornale Ligustico*, 1898, fasc. ix-x, núm. 2; Salvioni, *Vollmöllers Jabresberichte z. R. Phil.* v, 143).

Més tard, en italià comú, mutilat en *fico borgiotto* —segurament en memòria dels insignes i odiats valencians, de la família papal dels Borges. Oc. *bourjasoto*, amb variant *barjansoto* en el Var; d'on el fr. *bourjassote*, que segons el *FEW* (i, 637) ja està documentat el 1616 en Cotgrave; altrament n'hi ha força més documentació francesa, en la monografia de WFSchmidt, sobre els mots francesos manlevats, la qual ja no extracto perquè és en una col·lecció tan accessible com els *Beihäfte* de la *ZRPB* (LIV, pp. 37-38). El port. *figos burjaçotes* designa una varietat tan estimada que ja s'havien arrelat a Lamego en l'any 1531, on eren molt apreciades perquè ja hi maduraven per l'abril (Car. Michaëlis, *RLus* xi, 12, núm. 5).

Ara bé Mistral testimonia que és una «variété de figue "noire"» («rouge au dedans», naturalment), *TdF* (s. v.); i Littré quasi igual de «bleuâtre foncée»; l'errada *bourjanotte* del seu dicc., ja la va corregir ell mateix en el seu *Suppl.* (vol. v, p. 49b), on el cita en la forma correcta *bourjassotte* del *Voyage en Espagne* de Peyre, i de Núñez de Taboada.

Essent tan universalment famoses (i sens dubte des del temps dels moros) aquestes figues negres o de color fosquíssim, tant per això com per la negror dels pous de les sitges, era ben natural que es digués 'la torre de la negror' aquella torre epònima del poble. Una lleu variant seria si n'haguessin dit 'la torre dels negres' = 'la torre de les negror', *burğ as-sūd*, que morfològicament no era menys fàcil, car el plural de l'adj. *asyūd* és *sūd*, segons les normes gramaticals de l'àrab; i com ens consta per *RMa*, que posa aquest plural (de preferència a «*sūdān*»: «*sūd wa sūdān*», 490.6f.); potser, doncs, se sobreentengué *tin sūd* 'figues negres'. Sigui això tot sol —*burğ as-sūd* 'la torre de les (figues) negres', literalment 'la torre de les negres'— o sumant-se amb *burğ asyūd* 'torre negra'.

Quasi tant se val: l'etimologia queda establerta.

¹ Desenterra en el Madoz un antic NL aragonès *Burjazud*, que, naturalment, conserva la *u*, i aquest sí que era vora un assut, del riu Gállego.

Burranc, V. *Bora* *Burranda*, *Burrera*, V. *Burro*

BURRIA

Terme de Fraga, prop de Torrent, allà on hi ha la fortificació medieval dita *Torre (d)els Frares* (Pita Mercé, «*Argensola*» v, 332); i més enllà posa una altra pda. de Fraga que anomena *Buriat* i *Buriach* (p. 332). Encara que no poden venir (impossibilitat fonètica ja) de l'àr. *burğ*, poden ser realment arabismes, d'algun